

Nawet budowle o mniejszej wartości zabytkowej, które stanowią harmonijne dopełnienie zespołu, zyskują na znaczeniu i przyczyniają się do wysokiej ogólnej oceny jakości zespołu zabytkowego historycznego obszaru gminy Gryfice.

We współczesnym planie miasta wyraźnie zaznaczone są akcenty staromiejskiej zabudowy. Wchłonięte zostały one przez nowożytny elementy zabudowy od południa, zachodu i północy miasta. Stare miasto o wrzecionowatym kształcie zajmuje przestrzeń 650 m, z regularną siatką ulic podłużnych: Wojska Polskiego i Niepodległości oraz poprzecznych: Podgórznej, Kościelnej, Strzeleckiej, Młyńskiej, Szewskiej, Brackiej i Nadrzeczej, przecinających się pod kątem prostym. Centralną część tego układu wyznacza prostokątny rynek przedzielony wąskim pasem zabudowy. Staromiejski układ urbanistyczny jest charakterystyczny dla typu rzędownego, spotykanego w miastach portowych Pomorza. Plan powstały po lokacji miasta w 1262 r. – przetrwał do II poł. XVII w. Na początek XX w. dopiero można datować regularną zabudowę, która objęła stopniowo wszystkie strony starego miasta. Do tego celu wykorzystano jednocześnie dawne trakty, które zmieniono z czasem w ulice. Nieregularny układ urbanistyczny miasta obserwujemy we współczesnej zabudowie, szczególnie na obrzeżach miasta. Dominuje tu budownictwo mieszkalne wielorodzinne (osiedlowe) i jednorodzinne.

Większość budynków i, co za tym idzie, tradycyjnych układów przestrzennych w pozostałych częściach gminy uległa zniszczeniu lub przebudowie prowadzącej do zniekształcenia pierwotnej formy.

Architektura sakralna

Gryfice posiadają 3 obiekty sakralne wpisane do rejestru zabytków. Najokazalszym z nich jest kościół pw. Wniebowzięcia NMP, będący gotycką budowlą stale przebudowywaną od XIII wieku. Kolejnym przykładem architektury gotyckiej w mieście jest kaplica św. Jerzego z XV wieku, która obecnie pełni funkcję lapidarium i kaplicy cmentarnej. Trzecią budowlą sakralną jest kościół neogotycki ukończony w 1913 roku, pełniący obecnie funkcję cerkwi prawosławnej.

Obiekty fortyfikacyjne

Istotnym elementem z punktu widzenia zachowania dziedzictwa kulturowego gminy Gryfice są obiekty fortyfikacyjne.

Brama Wysoka – południowa brama położona przy rozwidleniu dróg (rondo) do Kamienia Pomorskiego i Nowogardu. Element fortyfikacji obronnych zwany w przeszłości bramą Szczecińską (łac.) valva Zeninensis, Kamieńską, Nowogardzką bądź Stargardzk. Zbudowana została w XV w. na planie prostokąta o pow. 79 m² i 426 m³ kubatury; przebudowa